

**Жоспарлау
түрлері.
Кәсіпорындағы
бизнес
жоспарлаудың
ролі**

Сұрақтар

- 1.Фирма ішіндегі жоспарлауды
- ұйымдастыру формалары
- 2.Ұйымды басқарудағы бизнес-жоспар
- 3.Міндеттер, бизнес-жоспар бөлімдері

- Фирма басшысы білімді және жан-жақты болса да, менеджерлер мен инженерлердің қандай талантары мен қабілеттері болғанымен, бағалық емес, қатаң бәсеке жағдайларында, яғни тұтынушылар сұраныстарының бірінші орынға жаңашылдық, сапа дизайн, жиі жаңартумен әр алуан ассортимент, сатудан кейінгі жоғары деңгейдегі сервис қойылғанда, өз фирмасында өндірістік шығындар деңгейін белгілі бір шекарасынан төмен азайту мүмкін еместігіне көзі жетеді.

Шаруашылық қызмет

- кез-келген фирма үшін кез-келген экономика үшін шаруашылық қызметтің бағдары болып әлемдік сыныпты қазіргі заманға сай кәсіпорындарда өндірісті ұйымдастыруы болуы тиіс

*Біріншіден, үлкен икемділігі, өнім ассортиментін тез өзгерту және өнімді жиі жаңарту қабілеттері болуы керек. Стандартталған өнімнің қатаң стандартқа негізделген жаппай өндірісті тұтынушылардың тез өзгертін сұраныстарына бейімделуге қабілетсіз және оның салдары төлем төлей алмауға әкеледі;

*Екіншіден, фирма жаңа технологиямен өндірісті ұйымдастырудың жаңа нышандары көшуге ұмтылуы тиіс. Өндіріс технологиясы күрделі екені соншалықты, қазір еңбек бөлінісі мен ұйымдастырудың басқа да нышандарын, әсіресе, фирма өнімдерінің бәсекеге қабілеттілігі туралы мәселе шынымен қойылған жағдайда қажет етеді;

*Үшіншіден, фирмаға өзінің өнімінің сапасын және сатудан кейінгі сервистің деңгейіне көтеруге ерекше көңіл бөлуі керек. Тұтынушылардың өнім сапасына деген талаптары бүгін тек өсіп қана қойған жоқ, және де өзінің сипатын түбірімен өзгертті.

Кәсіпкерлік

- Кәсіпкерлік – адам қызметінің ерекше саласы және ол еңбектің басқа түрлерінен оқшауланып тұрады. Бұған кезінде атақты неміс экономисі, Гарвард университетінің профессоры Йозеф Алиоз Шумпетер (1883-1950 жж.) мән берді. Оның айтқан мынандай сөзін эпиграф етіп алуға болады: «Кәсіпкер болу – басқаның істегенін істемеу». Екінші жағынан кәсіпкерлер – алдымен кәсіпкерлік жұмысты ұйымдастырушылар. Ол туралы француз экономисі Жан Батист Сэй (1767-1832жж.) былай деген: «Кәсіпкер – адамдарды өндірістік шеңбер ауқымында ұйымдастыратын адам».

- Бизнес пен кәсіпкерлік жақын ұғымдар болғанымен, оларды бір – бірімен баламалап, теңестіріп қарауға болмайды. Бизнес – табыс әкелетін кез – келген қызмет түрі. Рас, бизнес кәсіпкерлік қызметпен тығыз байланысты. Кәсіпкерлік – новаторлық іс. Нағыз кәсіпкер ол - өнертапқыш. Сондықтан да бизнеспен айналысатын адамдар, осы көзқарас тұрғысынан еш уақытта кәсіпкер бола алмайды.

- Кәсіпкерлік бизнес саласында жүзеге асады, сондықтан да экономикалық әдебиеттерде олар үнемі пара-пар ұғым ретінде қарастырылады. Ал егер бизнестің новаторлық жағын қарастыратын болсақ, онда кәсіпкерлік қызмет термині қолданылады.

«Шаруашылық серіктесі жайлы»

- Қазақстан Республикасы президентінің «Шаруашылық серіктесі жайлы» және «Мемлекеттік кәсіпорын туралы» жарлығына сай кәсіпкерлік қызмет шаруашылық серіктестігінің түріне қарай жеке және ұйымдық болуы мүмкін:
 - - жай, ол бірлескен қызмет шартына негізделеді;
 - - - толық, барлық мүлікке ынтымақтастық жауапкершілік жүктеледі;
 - - - жауапкершілігі шектелген, салынған салым құны шеңберінің жауапкершілігі жүктеледі;
 - - Коммандитті – аралас жауапкершілік (біреудің толық мүлкімен және басқаның салынған салымымен);
 - - Қосымша жауапкершілікпен, өзінің салымдарымен және оған жататын мүлікпен қосымша жауапкершілік мойнына алады;
 - - өндіріс және тұтыну кооперативтері;
 - - консорциумдар;
 - - акционерлік қоғамдар.

Кәсіпорынның ұйымдық түрлері
алдыменен меншік түрімен
айқындалмақ. Олар мынандай түрде
болуы мүмкін:

- *- азаматтар меншігіне негізделген жеке
кәсіпорындар;
- *- ұжым меншігіне негізделген
кәсіпорындар.

Кәсіпкерліктің түрлері

Артықшылығы Олқылығы

1. Бір тұлғалы жекелеген шаруашылықтар Ұйымдастырудағы қарапайымдылығы.
2. Серіктестіктер Басқару бойынша міндеттерді бөлу.
3. Акционерлік қоғамдар Қосымша капиталды тезірек және кеңірек тарту мүмкіндігі.

- Ұжымдық кәсіпорындар кооперативтік немесе акционерлік түрде болуы мүмкін. Кооперативтік кәсіпорын ақшаға емес, жеке тұлғаның пайдалық негіздегі мүліктік жарнасына және олардың біріккен еңбек қызметтеріне негізделеді:
- - акционерлік қоғам түрінің негізіндегі кәсіпорын, акционер меншігінің негізінде қызмет жасайды;
- - мемлекеттік және қазыналық кәсіпорындар жалпы мемлекеттік міндеттерді шешу үшін құралады;
- - құрылтайшылар мүлкінің қосылуы негізінде біріккен кәсіпорындар құрылады, яғни оған шет ел заңды тұлғасы мен азаматтары да енеді.

Картелдер
Синдикаттар (консорциумдар)
Трестер
Концерндер
Концерн- конгломераттар
Холдинг- компаниялар
Акционерлік қоғамдар (корпорациялар)
Кооперативтер
Серіктестіктер Өндірістік
Саудалылық
Делдалдық Банктік
Сақтандырулық
Инвестициялық
Инжинирингтік
Венгурлік (тәуекелділік)
Консалтингтік

Кәсіпкерлік қызметті белгісіне қарай
нысаны мен түріне классификациялау
Ұйымдық – құқықтық нысаны бойынша
Шаруашылық қызметінің сипатына
қарай Салалық қызметі бойынша
Меншік нысаны бойынша:

Аудиторлық
Трастолдық Өнеркәсіп
Ауыл шаруашылығы
Сауда Байланыс
Көлік
Қаржы- несиелік
Мәдениет
Өнер
Білім
Ғылым
Денсаулық сақтау
Тұрғын үй шаруашылық Мемлекеттік
Қазыналық
Ұжымдық
Жалгерлік
Кооперативтік
Акционерлік
Жекелеген
Аралас (біріккен)
Мемлекеттік кооперативтік пен бірге
Ұжымдық жекемен бірге
Мемлекет аралық (біріккен кәсіпорын)

